

WPROWADZENIE

Oddajemy do rąk Czytelnika książkę poświęconą dokonaniom konserwatorskim na obszarze Starego Miasta w Poznaniu na przestrzeni siedmiu powojennych dekad.

Jej pierwszą część stanowi wznowienie pracy Henryka Kondzieli pt. *Stare Miasto w Poznaniu. Zniszczenia – odbudowa – program dalszych prac*, wydanej nakładem Wydawnictwa Poznańskiego dwukrotnie: w 1971 i 1975 r. Autor publikacji był pierwszym miejskim konserwatorem zabytków Poznania, powołanym na to stanowisko w 1955 r. Tym samym stał się bezpośrednim uczestnikiem procesu podnoszenia Starego Miasta ze zniszczeń wojennych, jego odbudowy i konserwacji. Atutem książki, nie do przecenienia, jest precyzyjna faktografia, rejestrowana na bieżąco w czasie codziennej pracy. Autor zamyka tekst na roku 1970, przedstawiając plany rozwoju Starego Miasta w perspektywie kolejnej dekady. Interesujące jest, co z nich przetrwało, a co uległo weryfikacji. Czas nieubłaganie zrewidował i przemodelował niektóre założenia programowe nadania Staremu Miastu rangi zgodnej z ówczesną polityką społeczną, zdefiniowania go jako dzielnicy mieszkaniowej wzbogaconej o funkcje kulturalne, naukowe, usługowo-handlowe czy turystyczne. Książkę napisano w rzeczywistości jakże odmiennej od tej z początku XXI w., z żywą pamięcią kataklizmu wojennych doświadczeń, w czasach obowiązywania odmiennych realiów polityczno-ekonomicznych, korygujących usankcjonowaną przez wieki tradycję Starego Miasta jako siedziby władz miejskich i żywego ośrodka handlu. Próba zrekonstruowania tamtych działań przysporzyłaby dziś wiele trudu, a z pewnością książkę napisano by inaczej. Dziś spoglądamy na fenomen odbudowy ośrodka staromiejskiego z odległej

perspektywy kilku dekad, postrzegając ten proces jako zamkniętą epokę obowiązywania określonych reguł konserwatorskich, choć nie zawsze mamy pewność, czy rzeczywiście jest ona zamknięta. Ale to obiektywnie ocenią następane pokolenia.

Druga część publikacji stanowi pracę zespołową i kontynuuje problematykę podjętą przez Henryka Kondzielę w części pierwszej, jednakże w odmiennej formie sprawozdań konserwatorskich w ujęciu topograficznym. Obejmuje ona czas do 2016 r. i uwzględnia ponad 320 obiektów, przy których podejmowano istotne działania badawcze, konserwatorskie i archeologiczne, a także omawia nowe inwestycje w obszarze Starego Miasta. Te siedem dekad służby w dziedzinie ochrony zabytków przyniosło wiele niekiedy zaskakujących odkryć, które przewartościowały i pogłębiły dotychczasową wiedzę o tym rejonie – dzięki archeologom, konserwatorom dzieł sztuki, historykom sztuki, architektom i specjalistom innych dziedzin. Odkryto nieznanie wcześniej fragmenty średniowiecznych i nowożytnych fortyfikacji, relikty murowanej gotyckiej architektury mieszczkańskiej, ślady kultury materialnej i artystyczne artefakty w kościołach, rezydencjach i kamienicach. Zmienił się sposób wartościowania architektury XIX- i XX-wiecznej, pojawiły się nowe konserwatorskie technologie, znacznie poszerzyły się możliwości pozyskiwania finansów na ratowanie zabytków, skutkujące inwestycyjnym rozmachem. Z pewnością jednak niezmiennie pozostały entuzjazm, pasja i zaangażowanie tych wszystkich, którym na sercu leży ochrona kulturowego dziedzictwa naszego miasta.

Iwona Błaszczuk